

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים

יום רביעי י"ט תשרי תשפ"א
07 אוקטובר 2020

לכבוד : מפעלי המזון
מגדלי סורגום

שלום רב ,

הנדון : המצאות פטריית הארגוט במספר חלקות גידול סורגום - הודעה שניה

בהמשך להודעה קודמת, לפיה בבדיקות שנעשו ע"י נציגים מהשירותים להגנת הצומח ולביקורת (להלן הגנת הצומח) ונציגי שה"ם, נמצאו מספר חלקות שונות של סורגום הנגועות בפטרייה מסוג *Claviceps africana* היוצרת את רעלני הארגוט, ברצוננו לעדכן כדלקמן :

א. המידע שהתקבל עד כה הינו מידע ראשוני, שכן טרם נערך מיפוי מלא של כל השדות, המיפוי עדיין ממשיך וצפוי להסתיים בשבוע הקרוב.

ב. הידע הקיים בספרות המקצועית מצביע על סיכון בהזנת בקר בתחמיצי סורגום נגועים בארגוט. הסימנים הקליניים בבקר כוללים ירידה בתנובת החלב, פגיעה בפוריות, הפלות, למינטיס ועוד, **ההרעלה תיתכן גם ברמה נמוכה מאוד של הרעלנים**. כמו כן, מדובר ברעלנים העלולים להשפיע גם בני האדם. **הרעלנים עלול לעבור לחלב ולגרום להרעלה כרונית או אקוטית בבני אדם**.

ג. באירוע דומה שהתרחש בשנת 2015 בישראל נימצא כי ככל הנראה ההחמצה הינה אפקטיבית בשעורי נגיעות נמוכים מאוד. לא ידועה יעילות ההחמצה ברמות גבוהות יותר של נגיעות בשדה אם בכלל.

ד. **עקב הסיכון הידוע לבריאות בע"ח והציבור מחד ואי הוודאות לגבי אפקטיביות ההחמצה בריכוזים גבוהים וכן מגבלות הבדיקה בשדה, נקבעו התנאים לשימוש כדלקמן :**

1. קציר של חלקת גידול סורגום יבוצע רק לאחר קבלת אישור מהגנת הצומח כי חלקת הגידול נבדקה על ידם. באישור תירשם רמת הנגיעות שנצפתה בבדיקת השדה.

2. סורגום שמקורו מחלקת גידול בה נצפתה רמת זיהום בינונית או גבוהה – לא יועבר להזנת בע"ח ולא יוכנס למרכז מזון. הסורגום יושמד בהתאם להנחיות הגנת הצומח.

3. סורגום שמקורו מחלקת גידול בה נצפתה רמת זיהום נמוכה או שלא נמצאו בה עדויות לפטרייה -

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים

ניתן להעבירו לבור הכנת תחמיץ (מגבלות הבדיקה בשטח לא מאפשרות קביעה חד משמעית כי השדה נקי, על כן גם שדות בהם לא נמצא הנגע יבדקו בהתאם להנחיות). ככל שלא הועבר להכנת תחמיץ יש להשמידו בהתאם להנחיות הגנת הצומח.

4. יובהר כי על גידולים אלו להיות בבור נפרד מגידולים אחרים.

5. יש לשמור דגימה מהבור בטרם סגירתו לצורך בקרה. יש לאסוף 500 גרם מכל נקודה מ-7 נקודות שונות במהלך הכנת הבור, ולשמרן בשקית אטומה בהקפאה מסומן בתאריך עד לקבלת החלטת השירותים הווטרינריים לגבי השימוש בתחמיץ שבבור.

6. פתיחת בור שימוש בתחמיץ מסורגום שנקצר בחודשים ספטמבר עד דצמבר 2020 מותנת בבדיקה של הבור על פי התנאים המקובלים לבדיקת בורות (קדיחות בעומקים שונים ומס' דיגומים בהתאם לגודל הבור), בהתאם לפרוטוקול והנחיות המעבדה לטוקסיקולוגיה. יובהר כי בהתאם לבדיקתנו אין יכולת לבצע בישראל את הבדיקות לנוכחות הרעלנים, ניתן לבצען במעבדת IFA – Tulin בווינה, אוסטריה (עלויות הדיגום והבדיקה הינן על חשבון המבקש).

7. כאמור, האחריות לביצוע הבדיקות ושליחתן למעבדה הינה של בעלי הבורות. יש לבצע את הבדיקות שבועיים לפני המועד שנקבע לפתיחת הבור, יש לשלוח את התוצאות לאגף הפקוח על מזון לבע"ח anato@moag.gov.il ולקבל את אישור אגף הפקוח על מזון לבע"ח על מנת לקבל אישור סופי להזנה בתחמיץ.

8. תחמיץ יאושר לשימוש להזנת בעלי חיים, אם לא נמצאו בבדיקות המעבדה עדויות לקיום הרעלנים או אם ימצאו רעלנים בשיעורים כפי שיוגדר בהמשך. יובהר כי הידע הקיים בנושא בספרות המקצועית הינו מצומצם, ואין כיום ערך סף מקובל לרעלנים אלו. האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים, יבחן את הנושא, וככל שיצטבר מידע בנדון, יעדכן את ההנחיות ויקבע שיעור מקסימלי של נוכחות הרעלנים בתחמיץ לצורך שימוש להזנת בעלי חיים. תפורסם הודעה נפרדת בנושא.

9. לשם ניהול המידע של בורות התחמיץ יש לפנות לגב' ענת עוז anato@moag.gov.il ולהעביר את המידע הבא עם הקמת הבור:

שם היצרן / רפתן

כתובת, פרטי התקשרות

החלקה ממנה נקצר הסורגום שבתחמיץ

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים

משקל התחמיץ בבור
תאריך סגירת הבור
תאריך יעד לפתיחת בור
תיעוד שמירת דגימה בהתאם לסעיף 4.
אישור הגנת הצומח
הערות

10. יובהר כי שימוש בתחמיץ מסורגום שנקצר בחודשים ספטמבר עד דצמבר 2020 יאושר לשימוש להזנת בעלי חיים ע"י אגף הפקוח על מזון לבע"ח רק לאחר קבלת תשובות לבדיקות מעבדה, ובכפוף לתוצאותיהן. ההחלטה אם להעביר לבור תחמיץ סורגום שקיבל אישור הגנת הצומח במסגרתו לא נצפתה פטרייה או שנצפתה ברמה נמוכה הינה של המגדל ומרכז המזון, וכל העלויות הכרוכות בכך הינם על חשבונם.

ד"ר אניאלה גלבוע

מנהלת האגף לפקוח על מזון לבעלי חיים
השירותים הווטרינריים
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

העתקים :

ד"ר נחום איצקוביץ, מנכ"ל משרד החקלאות.
ד"ר תמיר גשן, מנהל השירותים הווטרינריים (בפועל).
ד"ר אבי וסרמן, מנהל שו"ט בשדה (בפועל).
עו"ד אפרת ורד, ממונה (שו"ט ורגולציה), מחלקה משפטית.
מר חגי שניר, מנהל שירות ההדרכה והמקצוע.
פרופ' עבד גרה, מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת.
גב' שלומית ציוני, ס. מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת.